

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Valtioneuvosto
Valtiovarainministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sisäministeriö
CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-383-525-2
ISSN pdf: 2490-0966

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2025

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029

Valtioneuvoston julkaisu 2025:57

Julkaisija	Valtioneuvosto		
Yhteisötekijä	valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, sisäministeriö		
Kieli	suomi	Sivumäärä	28

Tiivistelmä

Valtioneuvosto on 28.5.2025 vahvistanut valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden tehtävien hoitamiseksi vuosille 2025–2029. Tavoitteet muodostuvat hyvinvointialueiden toimintaa koskevista tavoitteista ja toimintaedellytyksiä koskevista tavoitteista.

Toimintaa koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltuja lopputuloksia, jotka koskevat (i) väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, (ii) yhdenvertaisia palveluja, sekä (iii) taloudellista kestävyyttä. Kaikessa hyvinvointialueiden toiminnassa, johtamisessa ja ohjauksessa tulee painottaa (iv) vaikuttavuusperustaisuutta.

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltujen lopputulosten saavuttamisen edellytyksiä, joita ovat (i) hyvinvoiva ja riittävä henkilöstö, (ii) laadukas tieto, ja (iii) toimiva yhteistyö.

Hyvinvointialueiden valtakunnalliset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen strategista ohjausta. Tavoitteita on valmisteltu valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön valmisteluryhmässä.

Asiasanat	hyvinvointialueet, tavoitteet, sosiaali- ja terveydenhuolto, terveyspalvelut, sosiaalipalvelut, pelastustoimi, järjestäminen		
------------------	--	--	--

ISBN PDF	978-952-383-525-2	ISSN PDF	2490-0966
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-525-2
-------------------------	---

Riksomfattande mål för välfärdsområdenas uppgifter 2025–2029

Statsrådets publikationer 2025:57

Utgivare	Statsrådet		
Utarbetad av	finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet		
Språk	finska	Sidantal	28

Referat

Den 28 Maj 2025 fastställde statsrådet riksomfattande strategiska mål för ordnandet av välfärdsområdenas uppgifter 2025–2029. Målen består av mål som gäller välfärdsområdenas verksamhet och mål som gäller verksamhetsförutsättningarna.

De mål som gäller verksamheten beskriver de eftersträvade slutresultaten i fråga om (i) befolkningens välfärd, hälsa och säkerhet, (ii) jämlika tjänster och (iii) ekonomisk hållbarhet. I all verksamhet inom välfärdsområdena och all ledning och styrning av välfärdsområdena ska betoningen ligga på (iv) verkningsfull verksamhet.

De mål som gäller verksamhetsförutsättningarna beskriver förutsättningarna för att uppnå de eftersträvade slutresultaten. De förutsättningarna är (i) välmående och tillräcklig personal, (ii) information av hög kvalitet och (iii) fungerande samarbete.

De riksomfattande målen för välfärdsområdena är ett centralt element i den nationella strategiska styrningen av social- och hälsovården och räddningsväsendet. Målen har beretts i beredningsgruppen vid finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och inrikesministeriet.

Nyckelord	välfärdsområden, målsättningar, social- och hälsovård, hälsovårdstjänster, social service, räddningsväsen, ordnande
------------------	---

ISBN PDF	978-952-383-525-2	ISSN PDF	2490-0966
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-525-2		

National objectives for the functions of the wellbeing services counties 2025–2029

Publications of the Finnish Government 2025:57

Publisher Finnish Government

Group author Ministry of Finance , Ministry of Social Affairs and Health, Ministry of the Interior

Language Finnish

Pages 28

Abstract

On 28 May 2025, the Government adopted national strategic objectives for the performance of the functions of the wellbeing services counties for 2025–2029. The objectives consist of objectives for the counties' activities and objectives concerning the counties' operating conditions.

Objectives for activities describe desired outcomes concerning (i) the wellbeing, health and safety of the population, (ii) equal services and (iii) financial sustainability. The activities, management and steering of counties should emphasise (iv) effectiveness.

The objectives for operating conditions describe the requirements for achieving the desired outcomes, which are (i) sufficient healthy and happy personnel, (ii) high-quality data and (iii) effective cooperation.

The national objectives for wellbeing services counties are a key part of the strategic national steering of healthcare and social welfare and rescue services. The objectives have been drawn up in a preparatory committee of the Ministry of Finance, Ministry of Social Affairs and Health, and Ministry of the Interior.

Keywords wellbeing services counties, objectives, healthcare and social welfare, health services, social services, rescue services, organising

ISBN PDF 978-952-383-525-2

ISSN PDF 2490-0966

URN address <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-525-2>

Sisältö

	Lukijalle	7
1	Tausta.....	8
2	Tavoitteet.....	10
3	Toimintaa koskevat tavoitteet	14
	3.1 Väestön hyvinvointi, terveys ja turvallisuus.....	15
	3.2 Yhdenvertaiset palvelut.....	17
	3.3 Taloudellinen kestävyys.....	19
	3.4 Vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus.....	21
4	Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet	23
	4.1 Hyvinvoiva ja riittävä henkilöstö	23
	4.2 Laadukas tieto	24
	4.3 Toimiva yhteistyö	27

LUKIJALLE

Hyvinvointialueiden valtakunnalliset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen strategista ohjausta. Strategisten tavoitteiden kautta valtioneuvosto nostaa esiin erilaisia hyvinvointialueiden toimintaan ja talouteen liittyviä tavoitteita ja valtakunnallisesti merkittäviä palvelujen uudistus- ja kehittämistarpeita. Tavoitteiden avulla linjataan myös palveluja koskevan lainsäädännön ja pelastustoimen suorituskyvyn kehittämislle suuntaviivoja.

Tarkoituksena on vahvistaa hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien hoitamista yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää hyvinvointialueita koskevaa valtion strategista ohjausta, jotta voidaan varmistaa yhdenvertaisten ja laadukkaiden palveluiden toteutuminen kaikkialla Suomessa sekä hillitä kustannusten nousua ja edistää palvelujärjestelmässä kustannusvaikuttavuutta. Hyvinvointialueiden onnistuminen kansakunnan terveyden, toimintakyvyn ja työkyvyn luomisessa sekä turvallisuuden ylläpidossa on suuressa merkityksessä.

Ministeriöt ja hallinnonalojen virastot tuottavat hyvinvointialueiden toiminnasta ja taloudesta ajan edetessä yhä enemmän ja laadukkaampaa vertailutietoa. Kansallisesti muodostetaan kokonaiskuva hyvinvointialueiden palveluista ja niiden kustannuksista. Jatkuvaluonteisella seurannalla saadaan tärkeitä tietoja henkilöstön riittävydestä, palveluiden saatavuudesta, kustannusten kehityksestä, rahoituksen riittävydestä sekä talouden hallintaa edistävästä toimenpiteistä. Myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja pelastustoimen palvelujen tietopohjaa on kehitetty. Karttunutta tietoa käytetään valtion ohjauksessa palveluiden kehittämiskohteiden tunnistamiseksi. Tieto kumuloituu myös hyvinvointialueiden ja valtion yhteisen tilannekuvan muodostamisen kivijalaksi.

Tavoitteet on valmisteltu valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ja sisäministeriön yhteistyönä.

1 Tausta

Valtioneuvosto vahvistaa vähintään joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien hoitamiseksi yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti. Valtakunnallisissa tavoitteissa on otettava huomioon valtioneuvoston asettamat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 31 §:ssä ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) 15 §:ssä tarkoitetut sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön selvitykset sekä mahdolliset muut väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimintaa ja taloutta koskevat seurantatiedot.¹

Tavoitteet ohjaavat hyvinvointialueiden järjestämistehtävien valtakunnallista ja hyvinvointialuekohtaista kehittämistä ja ne muodostavat perustan valtion ohjaukselle.

Tavoitteissa on määriteltävä:

1. tavoitteet palvelujen yhdenvertaisen toteutumisen, vaikuttavuuden, palvelujen yhteensovittamisen ja kielellisten oikeuksien turvaamiseksi sekä sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi;
2. tavoitteet tuottavuuden ja kustannusvaikuttavuuden lisäämiselle;
3. tavoitteet tiedonhallinnan ja digitalisaation kehittämiseksi;
4. tavoitteet hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi sekä hyvinvointialueiden, kuntien ja muiden toimijoiden väliselle, näitä koskevalle yhteistyölle;
5. yleiset linjaukset hyvinvointialueiden laajakantoisista investoinneista;
6. tavoitteet alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen toteuttamiseksi;
7. tavoitteet hyvinvointialueiden väliselle ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden väliselle yhteistyölle ja työnjaolle;
8. tavoitteet koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle.

1 Hyvinvointialueesta annettu laki (611/2021, *hyvinvointialuelaki*) 12 a §.

Valtakunnalliset tavoitteet voivat koskea myös muita kuin edellä mainittuja asioita, jotka ovat tarpeellisia hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden kehittämiseksi.²

Hyvinvointialueiden on otettava valtakunnalliset tavoitteet huomioon laatiessaan hyvinvointialuestrategiaa, hyvinvointialueen palvelustrategiaa ja pelastustoimen palvelutasopäätöstä sekä valmisteltaessa muita hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamisen ja kehittämisen strategisia linjauksia. Strategiset tavoitteet ovat siten valtakunnallisesti merkityksellisiä ja ne ohjaavat hyvinvointialueiden palvelujen uudistamista ja suorituskykyjen kehittämistä.

Valtiovarainministeriön on yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa seurattava ja arvioitava valtakunnallisten tavoitteiden toteutusta vuosittain. Tavoitteita on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman hyvinvointialueen esitykseen tai ministeriön aloitteeseen.³

2 Hyvinvointialuelaki 12 § 2–3 momentti.

3 Hyvinvointialuelaki 12 § 4 momentti.

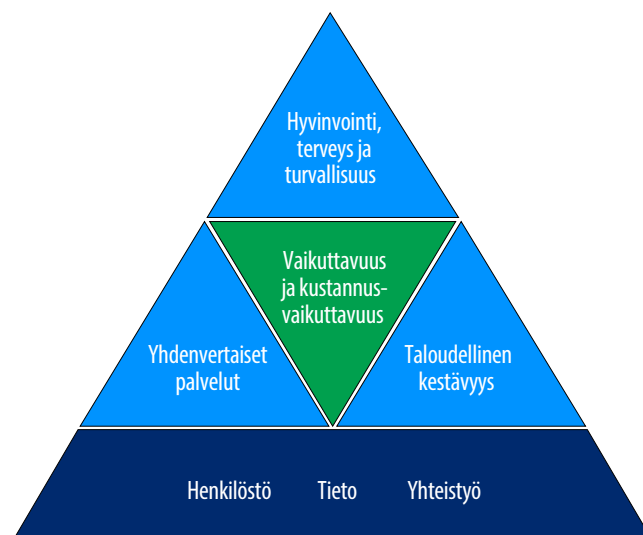
2 Tavoitteet

Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset strategiset tavoitteet muodostuvat toimintaa koskevista tavoitteista ja toimintaedellytyksiä koskevista tavoitteista. Tavoitteet esitellään yksityiskohtaisesti perusteluineen luvuissa 3 ja 4.

Toimintaa koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltuja lopputuloksia. Tavoitteet koskevat (i) väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, (ii) yhdenvertaisia palveluja sekä (iii) taloudellista kestävyyttä. Kaikessa hyvinvointialueiden toiminnassa, johtamisessa ja ohjauksessa tulee painottaa (iv) vaikuttavuusperustaisuutta.

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltujen lopputulosten saavuttamisen edellytyksiä, joita ovat (i) henkilöstö, (ii) tieto, ja (iii) yhteistyö.

Kuvio 1. Hyvinvointialueiden tavoitteet vuosille 2025–2029.

Tiivistelmä tavoitteista

Toimintaa koskevat tavoitteet

1. Hyvinvointialueen on edistettävä ja varmistettava alueensa väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikissa tilanteissa.
2. Hyvinvointialueen on varmistettava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kyky järjestää palvelut yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti sekä toimintaympäristön riskejä ja uhkia vastaavasti.
3. Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen tulee olla taloudellisesti kestäviä, laadukkaita ja kustannusvaikuttavia.
4. Investointien tulee parantaa toiminnan kustannusvaikuttavuutta ja edistää alueellista yhteistyötä.
5. Toiminnassa, ohjauksessa ja johtamisessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta.
6. Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamista on jatkettava kunnianhimoisesti.

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet

7. Hyvinvointialueiden henkilöstön tulee olla osaavaa ja hyvinvointialueiden tehtäviin riittävää. Henkilöstön hyvinvoinnista on huolehdittava.
8. Toimialojen veto- ja pitovoimaisuudesta on huolehdittava.
9. Hyvinvointialueiden toiminnan paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen johtamisen, suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen tulee perustua tietoon.
10. Digitalisaatiota edistetään hyvinvointialueiden kaikilla toimialoilla.
11. Hyvinvointialue toimii yhteistyössä lakisääteisten velvoitteiden toteuttamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi.
12. Hyvinvointialueen tehtäviä tulee hoitaa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti ihmisten välisellä hyvällä yhteistyöllä.

Hyvinvointialueiden toiminnassa ja päätöksenteossa tulee ottaa huomioon kestävyysajattelu.⁴

- Sosiaalisen kestävyysajattelun kannalta on tärkeää vähentää eriarvoisuutta yksilöiden hyvinvoinnissa ja osallisuudessa. Sosiaalisesti kestävä kehitys edellyttää yhteiskunnan jäsenten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä perusoikeuksien ja elämän perusedellytysten toteutumista.
- Taloudellinen kestävyys luo perustan sosiaaliselle kestävyydelle. Taloudellinen kestävyys on tasapainoista kasvua, joka ei johda velkaantumiseen ja luonnonvarojen ehtymiseen, ja se voidaan saavuttaa materiaalistien ja henkilöresurssien järkevällä käytöllä. Tarkoituksena on tuottaa hyvinvointia ihmisille ympäristön kestävyysajattelun ja käytössä olevien resurssien rajoissa.
- Lainsäädännöllä ohjataan ekologisen kestävyysajattelun saavuttamista ja veloitetaan myös hyvinvointialueita, joissa kuluu suuri määrä energiaa ja materiaaleja. Palveluiden ja palvelujärjestelmän uudistamisessa on hyvinvointialueilla kiinnitettävä huomiota muun muassa kestävään ruokapalveluun ja elintarvikkeisiin, jätemääriin, energian kulutukseen sekä veden ja materiaalien kulutukseen.
- Kulttuurinen kestävyys tarkoittaa kulttuuriperinnön näkökulmasta kielten, perinteiden ja tapojen vaalimista ja eteenpäin välittämistä, monimuotoisuuden arvostamista ja kaikkien oikeuksien kunnioittamista.

Valtioneuvosto seuraa ja arvioi hyvinvointialueiden toimintaa ja toimintaedellytyksiä koskevien tavoitteiden toteutumista vuosittaisissa hyvinvointialueneuvotteluissa, joiden tarkoituksena on hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä hyvinvointialueen järjestämistehtävien strategisen tason ohjaus. Tavoitteiden toteutumista koskevia hyvinvointialuekohtaisia arvioita tuodaan esiin sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön lakisäätöisissä vuosittaisissa selvityksissä.

4 Ks. Kestävyysajattelusta ja -termeistä: (i) Suomen kestävä kehityksen toimikunta: <<https://kestavakehitys.fi/agenda-2030>>; (ii) Opetushallitus: <<https://www.oph.fi/opettajat-ja-kasvattajat/kestavan-kehityksen-keskeiset-kasitteet>>; (iii) Sosiaali- ja terveysministeriö, Laatusuositus aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165460/STM_2024_4_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y>; (iv) Valtioneuvosto: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165113/VNTEAS_2023_49.pdf>.

Seurannassa käytettäviä mittareita (nk. VALTTI-mittareita) julkaistaan osana johdon strategista tilannekuvaa avoimessa tietoverkossa: www.thl.fi/jst > VALTTI-mittarit. Tietopohjan kehittyessä mittareita tullaan arvioimaan ja päivittämään. Uusimmat mittarit saatetaan hyvinvointialueille tiedoksi vuotuisessa ohjausprosessissa ja hyvinvointialueneuvottelukunnassa, joissa voidaan käydä näiden käytöstä ja kehittämistarpeista keskustelua.

3 Toimintaa koskevat tavoitteet

- Hyvinvointialueen on edistettävä ja varmistettava alueensa väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikissa tilanteissa.
- Hyvinvointialueen on varmistettava sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen kyky järjestää palvelut yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti sekä toimintaympäristön riskejä ja uhkia vastaavasti.
- Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen tulee olla taloudellisesti kestäviä, laadukkaita ja kustannusvaikuttavia.
- Investointien tulee parantaa toiminnan kustannusvaikuttavuutta ja edistää alueellista yhteistyötä.
- Toiminnassa, ohjauksessa ja johtamisessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta.
- Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamista on jatkettava kunnianhimoisesti.

Hyvinvointialueilla on ensisijainen vastuu sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden järjestämisestä ja turvaamisesta. Palvelujen ja palvelujärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä, jotta väestön riittävät palvelut voidaan turvata työvoiman saatavuuden ja julkisen talouden heikentyneessä tilanteessa. Uudistamista edellyttää myös kansainvälisen turvallisuusympäristön muutos. Kokonaisturvallisuuden toimintamallin mukaisesti hyvinvointialueilla ennakoidaan ja varaudutaan toimintaympäristön muutoksiin ja varmistetaan lakisääteisten tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen.

Hyvinvointialueiden tehtävänä on huolehtia, että ihmiset saavat kaikissa tilanteissa riittävät palvelut asuinpaikasta ja vuorokauden ajasta riippumatta. Väestön turvallisuus arjessa on turvattava riskeihin ja uhkiin varautumalla. Väestö on kyettävä suojaamaan onnettomuuksien ja vaaratilanteiden vaikutuksilta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

3.1 Väestön hyvinvointi, terveys ja turvallisuus

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on edellytys väestön työ- ja toimintakyvyn vahvistamiselle sekä palvelujärjestelmän kestävyydelle. Väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävät toimet vahvistavat ihmisten yhdenvertaisuutta, väestön omatoimista varautumista ja resilienssiä. Toimilla voidaan vähentää väestöryhmien ja alueiden välisiä eroja terveydessä ja hyvinvoinnissa ja hillitä hyvinvointialueiden kustannusten kasvua ja siten turvata taloudellista kestävyyttä.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen edellyttää strategista johtamista. Tavoitteen toteuttamiseen tarvitaan eri toimijoiden laajaa ja monialaista yhteistyötä, alueellisia yhteistyörakenteita ja yhteisesti sovittuja toimintakäytänteitä. Käytännössä toimien vaikuttava toteuttaminen edellyttää alueellista toimien yhteensovittamista ja koordinaatiota. Toiminta kohdentuu yksilöihin, yhteisöihin sekä työ- ja elinympäristöön.

Tavoitteen toteuttamisessa on otettava huomioon aluekohtaisia väestöön ja toimintaympäristöön liittyviä taustatekijöitä ja erityispiirteitä sekä mahdollisuudet palvelujen toteuttamiseen monialaisesti, muun muassa kuntien työllisyys- ja koulutuspalvelujen sekä turvallisuusviranomaisten kanssa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta on tarpeellista ja mahdollista vahvistaa. Toimenpiteiden tietoon perustuva kohdentaminen vastaamaan väestön tarpeisiin, vaikuttavaksi todettujen menetelmien hyödyntäminen sekä osana hyvinvointialueen johtamista toteutettu seuranta lisäävät toiminnan vaikuttavuutta. Lisäksi hyvinvointialueen tulee tukea vaikuttavuustiedolla kuntien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työtä. Hyvinvointialueella omaa valvontaa, ohjausta ja neuvontaa sekä turvallisuusviestintää on toteuttava toiminnan vaikuttavuutta parantaen.

Alueellisen ja valtakunnallisen valmiuden ja varautumisen tavoitteena on vastata alueellisiin ja valtakunnallisiin uhkiin mahdollisimman hyvin ja varmistaa palveluiden järjestäminen kaikissa tilanteissa. Tavoitteen mukaisesti sekä sosiaali- ja terveydenhuollossa että pelastustoimessa on oltava välitön kyky johtaa ja toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa kuten myös häiriötilanteissa, suuronnettomuuksissa ja poikkeusoloissa. Jokaisen hyvinvointialueen on tehtävä valmiussuunnitelma, jonka päivitysvastuut ovat sovitut ja joka pohjautuu toimialakohtaisiin kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin. Hyvinvointialueet huolehtivat kaikissa oloissa myös kriittisten tietojärjestelmien toimintavarmuudesta ja turvallisuudesta.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa tarkoituksena on vahvistaa viiden yhteistyöalueen toimintaa ja luoda kansallisesti yhtenäiset toimintatavat, jotka mahdollistavat häiriötilanteissa johtamisen ja resurssien käytön yli hyvinvointialuerajojen. Kansallisen valmiusryhmän toiminta vakiinnutetaan osana sosiaali- ja terveysministeriön päätöksentekoa häiriötilanteiden kansallisessa johtamisessa.

Tavoitteena on vakiinnuttaa sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskusten toiminta. Valmiuskeskukset mahdollistavat jatkuvan kyvyn ennakoida, analysoida ja toimia häiriötilanteissa luotettavasti ja kattavasti kootun tilannekuvan perusteella. Yhteistyöalueille vakiinnutetaan myös rakenteet sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelun ja varautumisen ohjaukselle yhteistyössä valmiuskeskusten kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelu sovitetaan yhteen pelastusviranomaisten toiminnan kanssa niin, että johtovastuut ovat kaikissa tilanteissa mahdollisimman selkeitä.

Pelastustoiminnan kolmiportainen johtamisjärjestelmä toimii verkottuneena järjestelmänä, joka skaalautuu joustavasti eri onnettomuus- ja turvallisuus-tilanteisiin. Pelastustoiminnan yhteistyöalueiden toiminta tulee vakiinnuttaa yhteisin suunnitelmin ja voimavarakohdennuksin. Yhteistyöalueiden tilanne- ja johtokeskuksilla on oltava vahva rooli pelastustoimen tilannekuvatoiminnassa sekä pelastustoiminnan johtamisen tukemisessa yhteistyöalueella. Lisäksi tilanne- ja johtokeskustoiminnan tukemana tulee varmistaa varautuminen laajamittaisiin ja pitkäkestoisiin onnettomuuksien pelastustoimintaan sekä väestönsuojelun tehtäviin.

Pelastustoiminnan yhteistyöalueilta on pystyttävä kokoamaan pelastustoiminnan resursseja ja erikoissuorituskykyjä valtakunnalliseen ja tarvittaessa myös kansainväliseen käyttöön. Tarve korostuu erityisesti valtakunnallisia voimavaroja vaativissa laajamittaisissa onnettomuuksissa, mikä edellyttää etukäteissuunnittelua ja yhteistyötä hyvinvointialueiden, yhteistyöalueiden ja sisäministeriön välillä.

Pelastustoimella on oltava välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuus-tilanteissa ja sen on säilyttävä turvallisuuden lähipalveluna. Pelastustoimen palvelujen tulee toimia kaikissa olosuhteissa ja ajankohdasta riippumatta paikallisena, alueellisena ja valtakunnallisena kokonaisuutena.

Onnettomuuksien ehkäisy on tärkeää inhimillisestä näkökulmasta ja myös välttämättömyydenä hyvinvointialueiden palvelujärjestelmän kestävyden kannalta. Inhimillisten menetysten riskin pienentäminen vähentää myös yhteiskunnalle onnettomuuksista ja vahingoista aiheutuvia kustannuksia.

Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy tulee järjestää riskiperusteisesti, toimintaympäristöltään vastaavan kaltaisten alueiden näkökulmasta yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti ottaen huomioon erilaisten kohderyhmien ja kohteiden vaatimukset. Onnettomuuksien ehkäisyn tietojärjestelmä ja sähköinen asiointi tulee ottaa käyttöön. Toiminnan suuntaamisessa tulee ottaa huomioon onnettomuuskehityksen seurannasta ja palontutkinnasta saadut havainnot.

Hyvinvointialueilla on varauduttava poikkeusolojen uhkamallien edellyttämiin väestön suojaamisjärjestelyihin realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin. Myös materiaalisesta varautumisesta on huolehdittava. Huoltovarmuus ja logistiset järjestelyt tulee turvata myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.

3.2 Yhdenvertaiset palvelut

Yhdenvertaisuuden toteutuminen tarkoittaa palveluissa sitä, että ihminen saa yksilöllisen tarpeensa mukaiset, riittävät ja laadukkaat palvelut. Tasa-arvo on samanarvoisuutta, ihmisten yhtäläistä arvoa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Hyvinvointialueilla on pidettävä huolta ihmisten yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edellytysten saavuttamisesta, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten osalta.

Tavoitteena on vahvistaa hyvinvointialueiden palveluissa kielellisten oikeuksien toteutumista. Toimenpiteitä on kohdistettava erityisesti kaikkien hyvinvointialueen palvelujen saamiseksi ruotsin kielellä kaksikielisillä hyvinvointialueilla ja saamen kielellä saamelaisten kotiseutualueella. Kielellisten oikeuksien toteutumista myös viittomakielellä on vahvistettava huomioiden lisäksi muut kieliryhmät ja alueelliset erityispiirteet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän on turvattava yhdenvertaiset, laadukkaat, vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut koko väestölle. Tavoitteena on, että kaikki asiakasryhmät saavat palveluja oikea-aikaisesti ja oikeassa paikassa asuinpaikasta riippumatta. Tämä edellyttää nykyistä selkeämpää rakennetta, jossa hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä perustason ja erityistason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat kokonaisuutena vaikuttavia ja kustannusvaikuttavia.

Nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuudessa ja hoitoon pääsyssä on eroja. Hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa ovat osaltaan lisänneet henkilöstön saatavuusongelmat. Palveluihin pääsyn viivästyminen voi pahentaa asiakkaan tilannetta, monimutkaistaa ongelmien hoitoa ja näin lisätä kustannuksia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon haasteisiin vastaamiseksi tavoitteena on siirtää palveluiden painopistettä kohti peruspalveluiden vahvistamista. Oikea-aikaisella palveluihin pääsyllä voidaan ehkäistä ongelmien kasautumista ja pitkittymistä sekä vähentää erityistason palveluiden tarvetta. Palvelujen saatavuuteen voidaan luottaa silloin, kun hyvinvointialueen palvelujärjestelmä perustuu rakenteiltaan ja sisällöiltään realistiselle pohjalle sekä käytettävissä olevien taloudellisten voimavarojen että henkilöstöressurssien osalta.

Tavoitteena on edelleen kehittää hyvinvointialueen palvelujen asiakaslähtöisyyttä yhä paremmin vastaamaan asiakkaan palvelutarpeeseen. Tämä tarkoittaa muun muassa palvelujärjestelmän porrastuksen edelleen kehittämistä. Palvelurakennetta ja henkilöstön työnjakoa on myös uudistettava niin, että palvelut kytetään järjestämään tosiasiallisesti saatavilla olevalla henkilöstöllä. Sosiaali- ja terveydenhuollon integroimista palvelusisältöjen ja palvelurakenteen kokonaisuuksiksi on hyvinvointialueilla jatkettava.

Sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarkoituksenmukaisella yhteensovittamisella tavoitellaan myös palvelujen sujuvuuden, jatkuvuuden ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten yhteistyön lisäämistä. Tavoitteena on myös vahvistaa väestön omaa toimijuutta, tietoisuutta ja osallisuutta hyvinvointiin, terveyteen sekä työ- ja toimintakykyyn liittyvissä asioissa osana selkeämpää hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden palvelujärjestelmää. Pelastustoimen ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöllä varmistetaan laadukkaat ensihoitopalvelut.

Hyvinvointialueiden tulee tarjota palveluja digitaalisesti silloin, kun se on mahdollista ja asiakkaan kannalta tarkoituksenmukaista ja turvallista. Tiedon oikea-aikaisella saatavuudella ja käytettävyydellä tuetaan sosiaali- ja terveystalouden palvelujen saumatonta ja asiakaslähtöistä toteuttamista. Palvelujen ja palveluprosessien tarkoituksenmukainen yhteistyö ja työnjako sekä toimiva palveluverkko, digitaalisten palvelupolkujen kehittäminen ja palvelujen käyttäjä- ja elämäntilanne- lähtöinen kohdentuminen tukevat toiminnan vaikuttavuutta ja kustannusvaikuttavuutta. Kun palveluja tarjotaan digitaalisesti, hyvinvointialueen on varmistettava yksilöiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu, oikeudenmukaiset mahdollisuudet käyttää palveluja sekä riittävä tuki eri asiakasryhmille.

Pelastustoimen palvelut edellyttävät riittävää määrää ammattitaitoisista henkilöstöstä, mikä haastaa toimialaa. Vaativien pelastustoiminnan tehtävien suorituskyvyissä on alueellisia eroja, ja erityisesti harvaan asutuilla alueilla tilanne on haasteellinen. Pelastustoimen valtakunnallisella järjestelmällä tulee olla kyky tuottaa riskejä ja uhkia vastaavat, yhdenvertaiset ja kustannusvaikuttavat pelastustoiminnan palvelut koko maassa. Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan, että riskeiltään samankaltaisilla

alueilla on saman tasoiset ja valtakunnallisesti yhdenmukaiset palvelut. Palvelutasoa määriteltäessä on otettava huomioon myös toiminta valmiuslain mukaisissa poikkeusoloissa sekä pelastustoimen keskeinen rooli väestönsuojelussa ja sen yhteensovittamisessa. Sopimuspalokuntatoiminnan edellytykset turvataan ja toimintaa kehitetään pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnittelu perustuu valtakunnallisesti määriteltyihin suorituskyykyvaatimuksiin ja niiden tuottamiseksi tarvittaviin kyvykkyyksiin. Tämä edellyttää ajantasaista ja yhdenmukaista tietopohjaa, strategista ohjausta sekä jatkuvaa vuorovaikutusta ja toimivaa tiedonvaihtoa hyvinvointialueiden pelastustoimien, toimintaa valvovan viranomaisen ja sisäministeriön välillä.

Pelastustoimella on oltava jatkuvaan analyysiin perustuva kokonaiskuva yhteiskunnan riskeistä ja muista pelastustoimen palvelutarpeen muodostumiseen vaikuttavista tekijöistä. Toimintaympäristöanalyysit tulee tehdä yhdenmukaisin perustein hallinnon eri tasoilla, jolloin ne täydentävät toisiaan. Kokonaiskuvan muodostumista on tuettava tutkimuksen, tietojohtamisen, tiedonhallinnan ja kehittämisen toimenpitein. Palvelutarpeisiin vastaaminen hyvinvointialueilla edellyttää pelastustoimen suorituskyykyyn arvioimista, suorituskyykyvaatimusten säännöllistä seurantaa ja arvioimista sekä resurssien tarkoituksenmukaista, kustannustehokasta ja vaikuttavaa kohdentamista osana kustannusten hillinnän tavoitetta.

3.3 Taloudellinen kestävyys

Hyvinvointialueiden talouden kestävyys on tärkeää koko julkisen talouden kestävyyskannalta, jotta väestön tarvitsemat riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palvelut voidaan toteuttaa myös tulevaisuudessa. Valtio pyrkii hidastamaan julkisen talouden menojen kasvua hyvinvointialueiden tehtäviä koskevilla lainsäädännön muutoksilla. Sääntelyn yleisyyden tasoa tullaan tarkastelemaan ja tarvittaessa yksityiskohtaisuutta vähennetään. Valtio uudistaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelulainsäädäntöä, jotta se vastaa paremmin nykyistä hyvinvointialueiden ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueiden rakennetta. Tarkoituksena on siten mahdollistaa hyvinvointialueille toiminnallista ja taloudellista liikkumavaraa päättää ja valita parhaita keinoja järjestämistehtävien toteuttamiseen.

Hyvinvointialueilla on tunnistettava väestön tarpeet, onnettomuusuhat ja muut uhat sekä arvioitava ja kehitettävä keinot, joilla palvelut voidaan toteuttaa kaikkein kustannustehokkaimmin, käytettävissä olevalla henkilöstöllä ja valtion

kohdentaman rahoituksen puitteissa. Tavoitteena on, että hyvinvointialueilla käytettävissä olevat resurssit hyödynnetään ja kohdennetaan tuottamaan väestölle parasta mahdollista terveyshyötyä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Palveluiden kattavuutta voidaan lisätä myös teknologiaa hyödyntäen.

Hyvinvointialueilla tulee määrätietoisesti jatkaa toimia toiminnan ja palvelujärjestelmän uudistamiseksi sekä kustannuskehityksen hillitsemiseksi ja talouden tasapainottamiseksi. Hyvinvointialueiden tulee tehdä myös yhä tiiviimpää yhteistyötä, erityisesti yhteistyöalueittain. Yhteistyöalueiden toimintaa ja yliaalueellista yhteistyötä tulee kehittää sopimuspohjaisesti. Uudistamista tulee hyvinvointialueilla kohdentaa erityisesti sellaisiin toimintoihin, joilla on merkitystä talouden tasapainottamiseksi ja palvelujen uudistamiseksi pidemmällä aikavälillä.

Palvelurakenteiden uudistaminen on välttämätöntä myös henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi. Palveluverkon ja työnjaon uudistamista jatkamalla turvataan riittävä henkilöstö, varmistetaan laadukkaat palvelut ja parannetaan toiminnan taloudellista kestävyyttä.

Taloudellista kestävyyttä tavoitellaan kaikilla hyvinvointialueen toimialoilla. Tavoitteena on jokaisella alueella huolehtia, että tehdyt ratkaisut tuottavat kustannusvaikuttavasti hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, ovat oikeudenmukaisia niin yksilö- kuin väestötasolla, eivätkä lisää väestö-, asiakas- tai potilasryhmien välistä eriarvoisuutta. Tuottavuuden parantaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen on toteutettava siten, että valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita sekä onnettomuusuhkia ja muita uhkia vastaava palvelutaso toteutuu. Kustannusvaikuttavuuden optimointi edellyttää toimintatapojen kehittämistä ja pitkäjänteistä, kyvykästä johtamista.

Hyvinvointialueiden rahoitus on yleiskatteellista ja kukin alue päättää rahoituksen kohdentamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen eri toimintoihin. Potentiaali saavuttaa kustannusvaikuttavuutta voi vaihdella alueittain ja aluekohtaisesti toimialojen ja toimintojen välillä. Hyvinvointialueiden tulee talouden ja henkilöstön saatavuuden ongelmista huolimatta pyrkiä välttämään lyhytnäköisiä, vain hetkellisesti vaikuttavia ja mahdollisesti myöhemmin kustannuksia lisääviä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueiden investointien tulee tukea palvelutuotannon kustannusvaikuttavuutta ja niiden tulee perustua paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin tarpeisiin sekä riskien ja uhkien arviointiin. Investoinneissa tulee ottaa huomioon hyvinvointialueiden keskinäisen yhteistyön tuomat mahdollisuudet sekä huolehtia, että alueen kyky rahoittaa investointeja pysyy riittävänä. Etusijalla ovat investoinnit,

jotka mahdollistavat uusien toimintatapojen myötä kustannushyötyjä, turvaavat palveluiden lakisääteisen tason toteutumisen, parantavat palvelujen yhdenvertaista saatavuutta ja edistävät hyvinvointialueiden välistä yhteistyötä. Investointien tulee tukea osaltaan myös ilmastoriskeihin sopeutumista ja niiden hallintaa.

Hyvinvointialueiden investointien tulee kehittää lisäksi infrastruktuuria koko maan tasolla tavalla, joka ottaa huomioon sekä valtakunnalliset että alueelliset näkökulmat. Hankinnat toteutetaan mahdollisuuksien mukaan kansallisesti keskitetysti ja kestäväen kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on kehittää hyvinvointialueen toimialoille myös yhteisiä ICT-palveluita.

3.4 Vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus

Asiakaslähtöisyys on vaikuttavuusperustaisuuden ytimessä. Ihmisten tarpeet ja elämäntilanteet on tunnistettava ja otettava huomioon, kun palveluja järjestetään. Tavoitteena on, että ihmisen yksilöllisiin tarpeisiin vastataan kokonaisvaltaisesti, kustannustehokkaasti ja tarvittaessa monialaisesti. Hyvinvointialueella palvelujärjestelmien eri tasojen ja toimijoiden vallan, vastuiden ja roolien on oltava määriteltyjä ja selkeitä.

Vaikuttavuusperustaisuus tarkoittaa johtamisen ja ohjaamisen tapaa, jossa kustannusvaikuttavuus on toiminnan tärkeä mittari. Vaikuttavuusperustaisen ohjauksen ja johtamisen tavoitteena on varmistaa hyvinvointialueella palvelurakenne, palveluvalikoima ja toimintatavat, jotka palvelevat väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta mahdollisimman hyvin ottaen huomioon käytettävissä olevat resurssit. Tarkoitus on saada aikaan hyvinvointialueilla mahdollisimman paljon hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta käytettävissä olevilla resursseilla.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa vaikuttavuus muodostuu yksilötasolla aikaansaaduista tavoitelluista muutoksista ihmisen terveydentilassa, toimintakyvyssä tai hyvinvoinnissa. Kustannusvaikuttavuus puolestaan on vaikuttavuuden suhde muutoksen aikaansaamiseksi käytettyihin resursseihin. Sosiaali- ja terveystalvet tulee hyvinvointialueella järjestää siten, että palvelut ovat sekä yksilölle vaikuttavia että yhteiskunnan kannalta kustannusvaikuttavia.

Pelastustoimessa vaikuttavuus on ihmisten turvallisuuden paranemista ja onnettomuuksien vähenemistä. Vaikuttavuusperustaista ohjausta ja johtamista sekä tietoperustan kehittämistä tulee toimialalla jatkaa. Yhteistä ymmärrystä

vaikuttavuudesta ja sen arvioinnista vahvistetaan tuottamalla työn tueksi valtakunnallinen arviointikehikko ja mittaristo tärkeimpien tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi sekä toiminnan kehittämiseksi ja suuntaamiseksi.

Tiedolla johtamista kehitetään valtakunnallisesti ja alueellisesti tukemaan hyvinvointialueiden vaikuttavuustyötä. Tavoite on, että vaikuttavuustyön hyviä käytäntöjä jaetaan ja yhteensovitetään hyvinvointialueilla toimialakohtaisesti ja myös toimialojen välillä sekä myös muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointialueiden tulee hyödyntää palvelujen tuottamisen tapoja valitessaan tietoa ja kansallisia suosituksia menetelmien ja toimintamallien vaikuttavuudesta. Palvelujärjestelmän kustannusvaikuttavuuden lisäämiseksi on oleellista käyttää näyttöön perustuvia, vaikuttavia menetelmiä ja toimintamalleja sekä poistaa käytöstä vähähyötyisiä tai vaikuttamattomia menetelmiä ja toimintamalleja.

Jotta palvelut ja muut toimet on mahdollista suunnata tarkoituksenmukaisesti, tarvitaan jatkuvaa toimintojen ja menetelmien arviointia sekä päivittyvää tietopohjaa palveluiden ja käytettävien menetelmien vaikutuksista ja niiden aikaansaamiseksi vaadituista tarvittavista resursseista – siis vaikuttavuudesta ja kustannusvaikuttavuudesta. Hyvinvointialueiden edistymistä tavoitteiden toteuttamisessa seurataan ja arvioidaan vaikuttavuustietoa vasten. Vaikuttavuuden arvioinnissa tarvitaan tietoa myös asiakkaiden kokemuksista, jotka koskevat palvelujen laatua sekä omaa terveyttä ja toimintakykyä.

4 Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet muodostuvat henkilöstöön, tietoon ja yhteistyöhön liittyvistä tavoitteista.

- Hyvinvointialueiden henkilöstön tulee olla osaavaa ja hyvinvointialueiden tehtäviin riittävää. Henkilöstön hyvinvoinnista on huolehdittava.
- Toimialojen veto- ja pitovoimaisuudesta on huolehdittava.
- Hyvinvointialueiden toiminnan paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen johtamisen, suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen tulee perustua tietoon.
- Digitalisaatiota edistetään hyvinvointialueiden kaikilla toimialoilla.
- Hyvinvointialue toimii yhteistyössä lakisääteisten velvoitteiden toteuttamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Hyvinvointialueen tehtäviä tulee hoitaa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti ihmisten välisellä hyvällä yhteistyöllä.

4.1 Hyvinvoiva ja riittävä henkilöstö

Palveluiden yhdenvertainen saatavuus ja laatu edellyttävät riittävää määrää ammatillisesti pätevää henkilöstöä. Hyvinvointialueella on huolehdittava henkilöstön osaamisesta ja mahdollisuuksista sen kehittämiseen. Pelastustoimessa tavoite koskee henkilöstön lisäksi sopimushenkilöstöä. Kansalliskieliset palvelut hyvinvointialueilla turvataan. Moniammatillisuuden tuomat mahdollisuudet työvoimatarpeisiin vastaamiseksi hyödynnetään.

Sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen tulee olla veto- ja pitovoimaisia ja arvostettuja toimialoja, joissa on huolehdittu henkilöstön osaamisesta ja sen kehittymisestä, työhyvinvoinnista ja jaksamisesta, yhdenvertaisuudesta ja

sukupuolten tasa-arvosta hyvällä henkilöstöpolitiikalla. Työntekijöiden toimintakyvyn säilymiseen kiinnitetään erityistä huomiota koko työuran ajan. Johtaminen on ammattimaista, vuorovaikutteista ja toimialojen arvojen mukaista.

Järjestö- ja vapaaehtoistoiminta on huomioitu osana palvelujärjestelmää ja palveluiden tuottamista. Pelastustoimessa sopimuspalokuntien nuoriso-osastojen aktiivinen toiminta on merkittävä tekijä tulevaisuuden hälytysosastojen toiminnan varmistamisessa.

Osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys varmistaa hyvinvointialueilla tehtävien hoidon lainsäädännön ja suorituskysymysten mukaisesti. Sukupuolten tasa-arvoa ja ihmisten yhdenvertaisuutta koskevaa osaamista parannetaan suunnitelmallisesti johtamisen ja työolojen parantamiseksi. Sosiaali-, terveys- ja pelastusalat ovat hyvinvointialueilla syrjintä- ja häirintävapaita viimeistään vuonna 2029.

Rekrytointikäytäntöjä kehitetään, jotta alan työntekijöiksi valikoituu eri väestöryhmien edustajia. Tavoitetta voidaan edistää esimerkiksi anonyymillä rekrytoinnilla ja positiivisella erityiskohtelulla. Huomiota kohdennetaan myös osatyökykyisten ja vammaisten henkilöiden mahdollisuuteen päästä tekemään työtä sosiaali-, terveys- ja pelastusallalle. Työpaikoilla tulee varmistaa ihmisten tasavertainen urakehitys ja ammattihenkilöiden työuraa vahvistaviin toimiin kiinnitetään huomiota.

4.2 Laadukas tieto

Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Hyvinvointialueiden järjestämistehtäviä ja toimintaa koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistaa päätöksenteon tietopohjaa ja mahdollistaa tiedon järjestelmällisen hyödyntämisen palvelujen kehittämisessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa erityisesti palvelujärjestelmään ja perustason palveluihin liittyvän tutkimuksen ja kehittämisen vahvistaminen tukee palvelujen yhteensovittamista, vaikuttavuutta, monialaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. Tutkimus-, koulutus-, kehittämis-, innovaatio- ja opetusta koskeva toiminta (nk. TTKIO-toiminta) organisoidaan eri tasoilla laaja-alaisena yhteistyönä tiedolla johtamisen sekä näyttöön perustuvan toiminnan ja osaamisen johtamisen tukirakenteina. Samalla varmistetaan määrämuotoiset menettelytavat yhteistyölle korkeakoulujen, oppilaitosten, tutkimuslaitosten, sosiaalialan osaamiskeskusten, palveluntuottajien, järjestöjen ja yritysten kanssa. TTKIO-toiminta on kivijalka ja

yhdympinta koko hyvinvointi- ja terveysalan TKKIO-ekosysteemille tavalla, johon myös innovaatiotoiminta ja yritysysteistyö voi kiinnittyä. TKKIO-toiminta ja sen tulosten juurrutus sekä levittäminen on pysyvä ja vakaa osa yhteistyöalueiden tasolla koordinoitua ekosysteemistä toimintaa, jolla on myös merkittävä TKKIO-poliittinen ja elinkeinopoliittinen rooli takaamaan Suomen houkuttelevuutta osaajille, investoinneille ja tutkimusrahoitukselle.

Pelastustoimessa nopeasti muuttuva toimintaympäristö edellyttää pelastustoimen palveluja ja tehtäviä koskevaa analysoitua tietoa suorituskäytön, osaamistarpeiden, toimintamallien, kaluston ja materiaalien sekä toimintaympäristön tulevien muutosten ennakkointia. TKKIO-toiminnan avulla pelastustoimi kykenee ennakoimaan ja tuottamaan tutkimustietoa sekä reagoimaan ajankohtaisiin tarpeisiin.

Kaikessa kehittämisessä tulee ottaa huomioon tietoturvasuus.

Tietojohtaminen

Kansallista ja alueellista tietotuotantoa tulee kehittää siten, että se mahdollistaa viranomaisien seuranta-, arviointi-, ohjaus- ja valvontatyön sekä hyvinvointialueiden vaikuttavuusperustaisen johtamisen. Tiedonhallinta mahdollistaa tilannekuvien muodostamisen ja tietojohtamisen eri tasoilla.

Tietojohtaminen edellyttää tehokasta ICT-ratkaisujen kehittämistä ja tiedon hyötykäyttöä hyvinvointialueilla. Tiedon hyötykäyttö ja siihen liittyvä osaaminen on hyvinvointialueilla varmistettava.

Sosiaali- ja terveydenhuollossa pyritään mahdollisimman laajaan yhteistyöhön tietojohtamiseen liittyvien ICT-ratkaisujen kehittämisessä. Pelastustoimen valtakunnallinen tietojohtaminen on keskeinen tekijä palveluiden ja tehtävien laadukkaassa ja tehokkaassa toteutuksessa sekä toiminnan ennakkoinnissa ja analysoinnissa.

Digitalisaatio ja teknologian hyödyntäminen

Tiedonhallinnan kehittyminen ja digitalisaatio tukevat palvelujen ja toiminnan kehittämistä ja auttavat saavuttamaan strategiset tavoitteet. Ajantasaiset, eri organisaatioissa kirjatut potilas- ja asiakastiedot ovat Kanta-palveluiden kautta helposti ammattihenkilöiden saatavilla tietojärjestelmissä.

Palvelutoimintaa tehostetaan uuden teknologian avulla kehittyvän lainsäädännön puitteissa. Teknologian hyödyntäminen, mukaan lukien tekoäly, mahdollistaa palveluiden laaja-alaisemman saatavuuden ja paremmat kohdentamismahdollisuudet.

Digitaalisen palvelun tulee olla ensisijainen tilanteissa, jossa se soveltuu asiakkaan palvelutarpeeseen. Käyttäjälähtöiset, vaatimusten mukaiset digitaaliset palvelut parantavat tuottavuutta ja tuloksellisuutta toimialoille, asiakkaille ja henkilöstölle. Asiakkaille ja ammattilaisille tulee tarjota riittävä tuki ja ohjaus digitaalisten palvelujen käyttämiseen.

Tiedonhallinta

Hyvinvointialueiden ICT:n, tiedonhallinnan ja digitalisaation kehittämistä toteutetaan yhteistyössä kansallisten, alueellisten ja yhteistyöaluetason toimijoiden kanssa. Hyvinvointialueiden tietohallinto on resursoitu vastaamaan tarpeita ja turvaamaan toimintakyky kaikissa olosuhteissa.

Hyvinvointialueet laativat osana yhteistyöaluesopimustaan suunnitelman siitä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämistä, hankintoja ja käyttöönottoja voidaan toteuttaa yhteistyössä. Tietojärjestelmien kehittämisessä huomioidaan järjestelmien yhteentoimivuus, modulaarisuus, tietojärjestelmien vaihdettavuus ja toimittajariskien vähentäminen.

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että merkittävät investoinnit ja sopimukset, esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmistä tai tukipalveluista, toteutetaan ensisijaisesti yhteistyöaluetasoisesti tai perustellusta syystä muutoin laajassa yhteistyössä hyvinvointialueiden kesken. Pelastustoimen tiedonhallinta toteutetaan tehokkaasti valtakunnallisesti yhtenäisellä tavalla, ja sen tulee täyttää turvallisuusviranomaisten tietosuoja- ja tietoturva-vaatimukset. Rekisterinpito mahdollistaa viranomaisten tehokkaan yhteistyön ja tietojen käsittelyn.

Pelastustoimen ICT-palveluita ollaan järjestämässä alueiden hyödynnettävissä olevina, kansallisesti keskitettyinä järjestelminä. Tietoarkkitehtuuri varmistaa tiedon saatavuuden, eheyden ja luottamuksellisuuden kaikissa olosuhteissa sekä mahdollistaa tilannekuvan muodostamisen ja tiedonvaihdon eri toimijoiden välillä.

4.3 Toimiva yhteistyö

Hyvinvointialueiden toiminnassa yhteistyö on edellytys ihmisten sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimen palveluja koskevien perusoikeuksien toteutumiselle. Yhteistyö on välttämätöntä myös kielellisten oikeuksien varmistamiseksi.

Hyvinvointialueiden järjestämistehtävissä onnistuminen edellyttää monialaista ja eri viranomaisten ja järjestöjen välistä yhteistyötä. Yhteistyöllä hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevat palvelut toteutetaan ja sovitetaan yhteen väestön ja lakisääteisten tehtävien hoidon edellyttämällä tavalla.

Hyvinvointialueen on järjestettävä yhteistyötä ja sen koordinoitua varten tarkoituksenmukaisimmat eri viranomaisten yhteistyötavat ja -menettelyt. Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevassa lainsäädännössä säädetään yhteistyölle selkeät, mutta samalla joustavat puitteet, joita on mahdollista hyödyntää alueellisesti parhaaksi arvioidulla tavoin. Yhteistyön yhdyspinnoilla on erilaisia rakenteita ja toimintakäytäntöjä. Hyvinvointialueen yhteistyön yritysten ja kolmannen sektorin kanssa on oltava suunnitelmallista ja toiminnan kehittämisen tavoitteista on sovittava eri toimijoiden kanssa.

Keskiöön nousee yhteistyö, jolla vastataan erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin, turvataan palvelujen toimivuutta ja lisätään väestön hyvinvointia ja turvallisuutta. Vakiintuneimpia muotoja ovat eri turvallisuusviranomaisten, kuntien, järjestöjen sekä yksityissektorin kesken asetetut yhteistoimintarakenteet. Järjestöt ovat keskeinen kumppani hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä sekä osallisuuden vahvistamisessa. Niiden toimintaedellytysten turvaamisesta on tärkeää sopia alueen kuntien kanssa. Pelastustoimessa järjestösektorin ja vapaaehtoistoimijoiden rooli on merkittävä onnettomuuksien ehkäisyssä, pelastustoiminnassa, poikkeusoloissa toimimisessa ja muussa turvallisuustyössä. Yleisötilaisuuksien turvallisuutta edistetään viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin yhteistyöllä. Sopimuspalokunnilla on tärkeä rooli pelastustoimen järjestelmässä. Sopimuspalokuntatoiminnan jatkuvuus tulee turvata ja vapaaehtoistoimintaa tulee kehittää valtakunnallisesti ja alueellisesti.

Uhkien arviointi sekä väestön varoittamisen, väestönsuojien käytön ja väestön siirtojen suunnittelu ja muut järjestelyt toteutetaan eri hallinnonalojen viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistoimintana. Pelastustoimen viranomaisten koordinoimana varmistetaan, että toimijoiden välinen tehtäväjako on selkeä. Pelastustoimen valtakunnallinen ensivastetoiminnan valmius ja osaaminen mahdollistavat monipuolisen synergian pelastustoiminnan palvelun ja ensihoitopalvelun kesken. Pelastustoiminnan ja ensihoidon tiivis yhteistyö

ja moniammatillinen osaaminen voidaan hyödyntää tehokkaimmin, kun samoilla voimavaroilla, asemaverkostolla, tiloissa ja hankinnoilla voidaan tuottaa kustannus-
tehokkaammat ja laajemmat pelastustoiminnann palvelut ja ensihoidon palvelut
kuin jos ne tuotettaisiin erikseen.

Yhteistyö on tärkeää myös hyvinvointialueiden kansanvaltaisuuden vahvistamiseksi.
Yhteistyöllä voidaan ratkaista ongelmia etupainotteisesti, kun hyvinvointialueella
otetaan käyttöön lakisääteisten osallisuutta toteuttavien rakenteiden ohella esi-
merkiksi kansalais- tai asiakasraateja. Hyvinvointialueilla osallisuuskulttuuri on vielä
nuorta, ja sen kehittämispotentiaali on suuri.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO
valtioneuvosto.fi
julkaisut.valtioneuvosto.fi

ISBN pdf: 978-952-383-525-2
ISSN pdf: 2490-0966